

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยดังนี้

เพื่อศึกษาถึงลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ศึกษาถึงความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ ต่อการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานประมงอำเภอ สำนักงานพัฒนาที่ดินอำเภอ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานป่าไม้จังหวัด รวมทั้งสิ้น 18 อำเภอ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 253 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Aocial Science, SPSS/for Windows) แล้วใช้เครื่องมือทางสถิติวิเคราะห์ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การฝึกอบรม ความรู้ ความต้องการ ความถี่การใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ใช้สถิติในการพรรณนาวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กับความรู้เกี่ยวกับสื่อและความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ใช้สถิติวิเคราะห์คือการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) โดยการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Method) และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้สื่อจริงและความต้องการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ในกรมส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ในกรมอื่นๆ โดยใช้ (t-test) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

อายุราชการ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 56.1 มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 26.1 มีอายุราชการระหว่าง 16-20 ปี อายุราชการเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คือ 22.54 ปี

ระดับชั้น(ซี) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 44.6 คือระดับ 5 รองลงมา ร้อยละ 32.4 คือระดับ 6

ระดับการศึกษา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 79.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 14.3 จบการศึกษาระดับประโยควิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

หน่วยงานราชการที่สังกัด เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 62.8 สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร รองลงมา ร้อยละ 24.5 สังกัดกรมปศุสัตว์

2. ข้อมูลด้านการฝึกอบรม ความรู้ ความต้องการ ความถี่ การใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การฝึกอบรมด้านสื่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 72.7 ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสื่อ รองลงมา ร้อยละ 24.5 ได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสื่อระหว่าง 1-2 ครั้ง โดยเฉลี่ยแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสื่อเป็น 2.09 ครั้ง

ความรู้ในการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.0 มีความรู้ในการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในระดับปานกลาง (6-10 คะแนน) รองลงมา คือ มีความรู้ในการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในระดับสูง (11-15 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 33.6 และมีความรู้ในการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในระดับต่ำ (1-5 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 0.4

2.1 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตามที่กำหนดไว้ 36 สื่อ ในรอบปีที่ผ่านมาดังนี้

2.1.1 สื่อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 60 ขึ้นไป ใช้จริงในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรมี 21 ชนิด คือ

- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	- เอกสารคำแนะนำ
- เข็มเขียนเกษตรกร	- หนังสือคู่มือ
- ภาพถ่าย(รูปภาพ)	- ป้ายนิเทศ/ป้ายประกาศ

- จดหมายเวียน/ข่าว	- นิทรรศการ
- ไปสเตอร์	- หอกระจายข่าว
- แผ่นพับ	- ของจริง
- แผ่นปลิว	- ของตัวอย่าง
- การเสวนา	- แปลงส่งเสริม
- การไปบรรยาย	- การทัศนศึกษา
- การอภิปราย	- การสาริต
- การฝึกปฏิบัติ	- การประกวด

2.1.2 สื่อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใช้ต่ำกว่าร้อยละ 30 มี 10 ชนิด คือ

- ภาพนิ่ง	- นิตยสาร
- ภาพยนตร์	- วารสาร
- เทปบันทึกภาพ(ม้วนวีดิทัศน์)	- หนังสือพิมพ์
- การ์ตูน	- สมุดภาพกิจกรรม
- สไลด์	- เกมส์

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งโดยเฉลี่ยที่ใช้จริงและที่ความต้องการใช้สื่อ จะเห็นได้ว่าสื่อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการใช้สื่อ

2.2.1 เกิน 1 เท่า ของที่ใช้จริงมีเพียงชนิดเดียวคือ ภาพนิ่ง

2.2.2 เกิน 2 เท่า ได้แก่สื่อ ม้วนวีดิทัศน์ การ์ตูน สไลด์

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ด้วยวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน **Multiple Regression Analysis แบบ Stepwise**

ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสื่อและความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี มี 2 ตัวแปรคือ

1. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสื่อ มีค่าเท่ากับ $8.608 + .520$ คูณด้วย (ประเภทของหน่วยงานที่ปฏิบัติ) แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานอื่น ๆ มีผลต่อระดับความรู้ของการใช้สื่อ

2 จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าเท่ากับ $6.241 + 1.043$ คูณด้วย (ความถี่ของการใช้สื่อในการปฏิบัติงาน) แสดงให้เห็นว่า ความถี่ของการใช้สื่อในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานมาก ก็จะมีความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้สื่อในการปฏิบัติงาน

4. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการใช้สื่อจริงและความต้องการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ในกรมส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ในกรมอื่น ๆ

การใช้สถิติ t-test

1. การเปรียบเทียบกรมอื่น ๆ และกรมส่งเสริมการเกษตรกับจำนวนครั้งที่ใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สังกัดกรมอื่น ๆ จะใช้สื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และพบว่าสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนมีความแตกต่างกัน 2.632 และ 2.627 ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. การเปรียบเทียบกรมอื่น ๆ และกรมส่งเสริมการเกษตรกับความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าความต้องการใช้สื่อกิจกรรมในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สังกัดกรมอื่น ๆ มีความต้องการใช้สื่อมากกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และพบว่าสื่อกิจกรรมมีความแตกต่างกัน 2.953 ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

4. ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ปัญหา อุปสรรค ในการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดหาและการผลิตสื่อ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาทักษะ ในการผลิตและการใช้สื่อประเภทต่างๆ สื่อที่ทางราชการให้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกร ขาดสื่อที่ทันสมัย เช่น เครื่องเล่น VCD , กล้อง Digital เป็นต้น ขาดการฝึกอบรมการใช้สื่อและการผลิตสื่อสื่อบางอย่างเกษตรกรไม่ให้ความสนใจและไม่ค่อยอ่านหนังสือ จำพวกโปสเตอร์ วารสาร แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อุปกรณ์ใช้งานมานาน มีการชำรุดเสียหาย ไม่ได้ซ่อมแซม จึงทำให้อายุการใช้งานของสื่อไม่ทนทาน

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดและอำเภอในด้านการผลิตสื่อ จัดซื้อ จัดหาสื่อที่ทันสมัย ในการส่งเสริมให้พอเพียงกับความต้องการในพื้นที่ เพื่อที่จะเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ ควรผลิตสื่อโดยให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ ควรมีอุปกรณ์สื่อประจำศูนย์ถ่ายทอดฯ เช่น เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในระดับอำเภอและตำบลให้มีความรู้ ความเข้าใจ การจัดทำสื่อแบบง่าย การใช้สื่อใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ เทคนิคในการเขียนป้ายต่างๆ การจัดนิทรรศการและอื่น ๆ ที่สำคัญ เพื่อให้เกิดทักษะในการใช้สื่อให้ทันสมัยและจูงใจเกษตรกร ควรพัฒนาสื่อให้ทันสมัยให้ทันวิทยาการใหม่ๆ ควรเตรียมสื่อให้ครบถ้วนโดยไม่ต้องไปยืมจากหน่วยงานอื่น ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และชนิดสื่อให้หลากหลายกระจายลงพื้นที่ทุกอำเภอให้ครอบคลุม สามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ และทุกสถานที่ ควรปรับปรุงสื่อให้เกษตรกรเข้าใจง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที การใช้แผ่นพับ โปสเตอร์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ช่วยณรงค์ไม่ได้ผล ถ้าจะณรงค์โดยใช้สื่อทางโทรทัศน์จะได้ผลดีกว่า ผู้ทำสื่อกับผู้ใช้สื่อควรเป็นบุคคลเดียวกัน จะได้เข้าใจการใช้สื่อ ควรกำหนดนโยบายแนวทางการถ่ายทอดเทคโนโลยีใช้ชัดเจนและต่อเนื่อง ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเรื่องสื่อต่างๆ ด้วย

แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานราชการส่วนกลาง ได้แก่ ให้ส่วนกลางผลิตสื่อที่มีคุณภาพและทันสมัยและให้เพียงพอกับความต้องการ จัดงบประมาณการผลิตสื่อเพิ่มมากขึ้น รัฐบาล/หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญด้านการใช้สื่อต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรให้มากกว่าในปัจจุบันนี้ กรมหรือหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณควรเป็นผู้จัดทำสื่อโดยให้ผู้ที่มีความชำนาญจัดทำ ที่สำคัญจะต้องรวบรวมความต้องการจากทุก ๆ พื้นที่และความต้องการของ

เกษตรกรหรือกลุ่มเป้าหมายที่จะส่งเสริมไปประกอบด้วย ให้ส่วนกลางจัดฝึกอบรมในด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อแก่เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 2-3 ครั้ง/ปี และควรมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อ

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ศึกษาถึงความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

จากข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอายุราชการมากจะมีประสบการณ์ด้านการทำงานที่ค่อนข้างยาวนาน ในด้านระดับการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และรับราชการในระดับ 5 ซึ่ง สมบูรณ์ (2526 : 3-4) อ้างใน สุวรรณทัศน์ (2537 : 25) ระบุว่าเป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการจะพัฒนาศักยภาพตนเองให้ก้าวหน้ามากที่สุด และต้องเป็นการปรับอาชีพให้ทันกับความเจริญหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และยังเป็นความจำเป็นของหน่วยงานที่จะต้องส่งเสริมพัฒนาบุคลากรของตนให้ฝึกฝนหรือพัฒนาอาชีพเพิ่มขึ้น โดยให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ความชำนาญเพิ่มเติมหลังจากทำงานมาแล้ว ซึ่งมีสถาบันการศึกษาที่ให้โอกาสข้าราชการศึกษาเพิ่มเติมโดยไม่จำเป็นต้องลาศึกษาต่อ แต่เป็นการเรียนการสอนทางไกล เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและสถาบันการศึกษาบางแห่งยังเปิดโอกาสให้ศึกษาในวันเสาร์และอาทิตย์ และบางสถาบันการศึกษายังเปิดโอกาสให้ศึกษาได้ถึงระดับมหาบัณฑิต ส่วนการฝึกอบรมด้านการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 72.70 ที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการใช้สื่อเลย ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดมีงบประมาณไม่เพียงพอในการที่จะดำเนินการฝึกอบรมได้อย่างเต็มที่ บางหน่วยงานไม่มีนักวิชาการสำหรับการฝึกอบรมในการใช้สื่อ ไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ หรือขาดงบประมาณในการดำเนินงานแต่ต้องจัดการฝึกอบรมขึ้น ทำให้เกิดปัญหากระทบต่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งในบางกรณีต้องจ่ายเอง

ด้านความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร พบว่าสื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องการใช้เกิน 2 เท่า ได้แก่ 1. ม้วนวีดิทัศน์ ซึ่งจำนวนครั้งเฉลี่ยที่ใช้จริงมี 1.99 ครั้งต่อปี แต่มีความต้องการเฉลี่ยใช้มี 4.41 ครั้งต่อปีและสื่อที่ต้องการใช้เกิน 1 เท่า มีเพียงชนิดเดียวคือ ภาพนิ่ง ดังนั้นการที่มีความต้องการใช้ม้วนวีดิทัศน์เพิ่มขึ้นนี้ เพราะมีเจ้าหน้าที่ถึงร้อยละ 77.7 ไม่เคยใช้ม้วนวีดิทัศน์ เนื่องจากบางอำเภอไม่มีเครื่องฉายวีดิทัศน์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนการจัดงบประมาณในการจัดซื้อเครื่องฉายวีดิทัศน์ให้เพียงพอแก่ทุกอำเภอรวมทั้งการผลิตเทป การบันทึกเทป และควรส่งเสริมให้มีการใช้ เพราะปัจจุบันเครื่องฉายวีดิทัศน์มีราคาลดต่ำลง แต่ในขณะเดียวกัน ม้วนวีดิทัศน์ก็เริ่มจะเลิกใช้แล้ว เพราะม้วนวีดิทัศน์เมื่อเล่นแล้วก็จะแตกหักเสียหายได้ง่ายถ้าไม่ระวัง และขณะนี้เครื่องเล่น VCD,DVD ก็มีราคาที่ถูกลงกว่าเครื่องฉายวีดิทัศน์ อีกทั้งแผ่น CD ก็มีราคาที่ถูกลงกว่าม้วนวีดิทัศน์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะหันมาพิจารณาแผ่น CD นำมาใช้เป็นสื่อทางการเกษตรอีกรูปแบบหนึ่ง

2. การ์ตูน พบว่าความต้องการใช้มีเฉลี่ย 2.41 ครั้งต่อปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ร้อยละ 95.1 ไม่เคยใช้สื่อการ์ตูน อาจเนื่องจากตัวเจ้าหน้าที่เองไม่มีทักษะในการวาดภาพ ไม่มีอุปกรณ์ ไม่มีการสนับสนุนสื่อชนิดนี้จากหน่วยงาน และเหตุที่เจ้าหน้าที่ต้องการสื่อการ์ตูนเพื่อมาใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพราะการ์ตูนเป็นภาพที่วาดขึ้นเลียนแบบกิริยาอาการของคนจริง ๆ โดยอาจเป็นเฉพาะลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น หัวอาจโตกว่าตัว จมูกอาจโตกว่าปกติ ใช้ภาพการ์ตูนล้อเลียนหรือกระตุ้นให้เห็นถึงปัญหาบางอย่างได้ ใช้ภาพการ์ตูนเรื่องยาวมีตัวละครเป็นตัวสื่อในการเดินเรื่องในลักษณะบันเทิง แต่สอดแทรกความคิดเห็นหรือเนื้อหาบางอย่างโดยที่ผู้อ่านไม่รู้ตัว ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจึงต้องการใช้การ์ตูนเพื่อเป็นจุดดึงดูดความสนใจและช่วยกระตุ้นความรู้สึกได้อีก ทั้งใช้เป็นเครื่องมือชักชวน โน้มน้าว น้อมนำไปปฏิบัติตามในงานส่งเสริมการเกษตรได้

3. สไลด์ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการใช้เฉลี่ย 6.58 ครั้งต่อปี ซึ่งสอดคล้องกับ วันทนี (2527: 49-51) พบว่าสื่อที่เจ้าหน้าที่นำมาใช้มากที่สุดตามคิดของอาจารย์ระดับปฏิบัติงานเรียงตามลำดับคือ สไลด์ ตัวอย่างของจริงและโปสเตอร์ และ ณรงค์ (2535 : 160) กล่าวว่า สไลด์สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี มีความคงทนในการจําาก ให้ความประทับใจแก่ผู้ดู บันทึกสิ่งต่างๆ ที่ได้พบเห็นมาแสดงได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง และสามารถขยายรายละเอียดของภาพให้ดูกัน ได้มาก ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องการสื่อสไลด์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการอันเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ใช้ในการปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อหน่วยงานต่าง ๆ

1. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องของสื่อมีค่าเท่ากับ $8.608 + .520$ คูณด้วย (ประเภทของหน่วยงานที่ปฏิบัติ) แสดงให้เห็นว่า หน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานอื่น ๆ มีผลต่อระดับความรู้ของการใช้สื่อ

หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตรควรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการใช้สื่อต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม อาจจะโดยการจัดฝึกอบรมในความรู้เรื่องการผลิตสื่อและการใช้สื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเป็นระยะ หรืออย่างน้อยควรจัดปีละ 1 ครั้ง หรือจัดหาวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ มาบรรยายให้ความรู้เรื่องการใช้เรื่องแก่เจ้าหน้าที่ หรือตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเองควรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสื่อ เช่น วิธีการผลิตสื่อ เทคนิคและวิธีการใช้สื่อที่เหมาะสม เป็นต้น ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ ก็ควรมีการให้ความรู้ในเรื่องการใช้สื่อเช่นกัน เพราะหน่วยงานอื่นตัวเจ้าหน้าที่เองไม่ได้จบการศึกษาด้านการส่งเสริมการเกษตรโดยตรง จึงไม่มีความรู้ในเรื่องการใช้สื่อที่ถูกต้อง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานอื่น ๆ อาจจะขอความร่วมมือจากหน่วยงานส่งเสริมให้นักวิชาการมาให้ความรู้ หรือให้มาฝึกอบรมความรู้เรื่องการใช้สื่อร่วมกัน เพราะแต่ละหน่วยงานมีความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ด้วยกันอยู่แล้ว

2. จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่าความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าเท่ากับ $6.241 + 1.043$ คูณด้วย (ความถี่ของการใช้สื่อในการปฏิบัติงาน) แสดงให้เห็นว่า ความถี่ของการใช้สื่อในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานมาก ก็จะมีความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร มากกว่าเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้สื่อในการปฏิบัติงาน

เนื่องจากการปฏิบัติงานของตัวเจ้าหน้าที่แต่ละคนมีการปฏิบัติงานไม่เท่ากัน บางคนปฏิบัติงานมาก บางคนปฏิบัติงานน้อย ก็จะทำให้การใช้สื่อในการปฏิบัติขึ้นอยู่กับการทำงานของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นในแต่ละหน่วยงานควรมีการกำหนดวางแผนตารางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของแต่ละคนให้เท่าเทียมกัน หรืออาจจะดูจากความเหมาะสมในด้านของงานที่จะปฏิบัติว่าเจ้าหน้าที่เองมีความพร้อมในการที่จะปฏิบัติงานมากแค่ไหน

3. สื่อที่เจ้าหน้าที่มีความต้องการเกิน 1 เท่า คือภาพนิ่ง ดังนั้นสื่อที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและสนับสนุนควรมีการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีการใช้สื่อภาพนิ่งอย่างเพียงพอกับความต้องการของตัวเจ้าหน้าที่เอง

4. ผลการวิจัยพบว่าสื่อที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความต้องการใช้เกิน 2 เท่าได้แก่ ม้วนวีดิทัศน์ การ์ตูน สไลด์ ดังนั้นผู้บริหารควรเสนองบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากงบประมาณจากส่วนอื่น ๆ เพื่อจัดซื้อสื่อที่จำเป็นต้องใช้ในสำนักงานประจำอำเภอที่ยังไม่มีใช้ เช่น ชุดวีดิทัศน์ทางการเกษตร หรือสไลด์เกี่ยวกับการเกษตรไว้ประจำสำนักงาน เพื่อที่เจ้าหน้าที่ประจำอำเภอจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5. จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่า การใช้สื่อของกรมส่งเสริมการเกษตรและการมอื่น ๆ ในด้านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน มีความแตกต่างกัน คือ เจ้าหน้าที่ในกรมส่งเสริมการเกษตรมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนน้อยกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมอื่นๆ ดังนั้น ทางกรมส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนให้ผลิตสื่อประเภทสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อ โสตทัศนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

6. จากผลการวิจัยผู้วิจัยพบว่า ความต้องการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ในกรมส่งเสริมการเกษตรและในกรมอื่น ๆ ในด้านสื่อกิจกรรม มีความแตกต่างกัน คือ

6.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมในกรมส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการใช้สื่อกิจกรรมน้อยกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมอื่น ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ในกรมส่งเสริมการเกษตรอาจรู้วิธีใช้สื่อที่ได้อยู่แล้วและบางครั้งที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอาจไม่สะดวกในการใช้สื่อชนิดนี้

6.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมอื่น ๆ มีความต้องการใช้สื่อกิจกรรมมากกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมส่งเสริมการเกษตร อาจเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมอื่น ๆ มีเจ้าหน้าที่น้อยกว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในกรมส่งเสริมการเกษตร จึงอยากจะใช้สื่อกิจกรรม แต่ไม่มีเวลาเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีอยู่น้อย

ดังนั้นรัฐบาล/หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรที่จะมีการพิจารณาการผลิตสื่อและเทคนิควิธีการใช้สื่อที่เป็นที่ต้องการและให้ประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอย่างแท้จริง พร้อมทั้งพิจารณาสอบเข้ารับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพิ่มขึ้นในหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีอยู่น้อยให้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ความต้องการใช้สื่อในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานีเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ออกเฉียงเหนือ เพื่อที่จะได้เห็นว่าการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่แต่ละจังหวัด อยู่ในระดับใด ทั้งนี้ในแต่ละท้องถิ่นก็จะมีสภาพการใช้สื่อที่แตกต่างกันไป เพื่อจะได้นำผลวิเคราะห์นี้เสนอต่อหน่วยงานเกษตรต่าง ๆ ให้ได้ทราบถึงผลที่แท้จริง เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สื่อแต่ละประเภทให้ตรงกับความต้องการมากขึ้น

2. ในส่วนของแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอว่า สื่อที่มีอยู่ในการวิจัยครั้งนี้อาจมีมากเกินไป จึงทำให้การตอบแบบสอบถามของสื่อตอบไม่หมด ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปสื่อที่จะนำมาหาความต้องการใช้ อาจจะใช้สื่อให้แคบลงกว่านี้ เช่น อาจเจาะจงในสื่อประเภทกิจกรรม สื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ข้อมูลของสื่อประเภทนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved